

# TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;  
**Correspondențele**  
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.  
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.  
rândul cu litere garmond.

## După sinod.

Sibiu, 13 Maiu n.

În noauă ședințe lungi, conduse toate de Înaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, cu înțelepciune și cu o agilitate vrednică de toată admirația, sinodul nostru arhidiecezan din anul acesta a rezolvat toate agendele cari cad în competența sa. Și le-a rezolvat, putem spune cu inimă liniștită, spre mulțămirea credincioșilor bisericei noastre.

Cetitorii nostri cunosc cele întâmplări în sinod, din rapoartele amănunțite, publicate în numerele premergătoare, despre decurgerea ședințelor ținute. Ce avem să le mai spunem, ca întregire, este, că de astădată sinodul a exercitat o controlă cu mult mai severă, decât în trecut, asupra organelor bisericești, încredințate cu conducerea afacerilor bisericești, școlare și fundamentale. Și așa e bine. Sinodul nu e alta, decât *for de controlă*, în prima linie. Și cu cât e controlă aceasta mai severă și mai necruțătoare față de toți, cu atât mai bine pentru biserică și pentru așezămintele sale. Pentru că numai din lipsa de controlă se pot naște superficialitățile, ori apoi greșelile, mai mici ori mai mari, făcute de altcui în bună credință.

Dar afară de aceasta primă și însemnată datorință, pe care și-a împlinit-o cu toată conștiințiozitatea: sinodul arhidiecezan din anul acesta a fost și de o însemnată productivitate reală, pentru că a decretat înființarea de nouă instituțiuni, de cea mai mare importanță pentru biserică și școală, și în consecvență, pentru cultura românească.

Amintim la locul întâiu propunerea domnului asesor consistorial Dr. Miron E. Cristea, de a se înființa o *bancă mare culturală* în arhidieceză.

Cine nu va înțelege rostul și binefacerile ce se vor putea naște din o asemenea bancă, pe seama credincioșilor bisericei noastre? Catolicii au o astfel de bancă culturală, în Pojon, iar reformații în Cluj. Și foloasele pe cari le au, în urma lor, sunt imense. Dacă se înființa și din partea bisericei noastre o astfel de bancă numai cu vre-o treizeci de ani în urmă, cu câtă nepăsare am putea se privim acum la toate primejdiile, cari ne amenință școala și biserică! De câte griji și de câtă bătaie de cap am fi scutiți! Dar dacă noi nu ne-am putut bucura de foloasele unei instituțiuni de natura aceasta, să facem ca cel puțin urmașii nostri se fie mai norocoși și să se poată bucura de ele.

Și vom face! Pentru că sinodul, înțelegând importanța propunerii făcute, nici nu a mai desbătut-o, ci fără discuție a trecut-o în competența consistoriului, ca se facă toate pregătirile pentru înființarea *băncii culturale*. Ideea deci cu siguranță trup se va face!

A doua faptă însemnată a sinodului din anul acesta este norocoasa rezolvare a chestiei cu zidirea

noului seminar. Bani nu sunt pentru a se ridica un nou seminar, modern și corespunzător cerințelor, din toate punctele de vedere. Sunt însă bani pentru niște reparări mai temeinice și pentru ridicarea unei aripi nouă. Și consistoriul în acest înțeles făcuse propunere sinodului. După ce însă toți cei competenți au căzut de acord, că locul mare al arhidiecezei din strada morii e cel mai potrivit pentru noul seminar, s'a hotărât numai adaptarea actualului seminar, pentru ca mai târziu, după ce se vor aduna mijloacele de lipsă, noul seminar se poată fi ridicat pe locul din strada morii. Se va deschide deci sigur o colectă, pentru sporirea fondului seminarial.

A treia hotărâre însemnată a sinodului arhidiecezan din anul acesta este cea referitoare la crearea unui *fond cultural*, din care să se dea ajutoare școalelor confesionale române, lipsite de mijloace, și în neputință de a se conserva ca școale confesionale române. Nu ne îndoiim, că consistoriul, încredințat cu punerea în executare a acestei hotărâri, va căuta să dea întruputare cât mai curând și acestei instituțiuni nouă, iar mâna norocoasă a Înaltpreasfinției Sale, Domnului Arhiepiscop și Metropolit al nostru Ioan Meșianu, care a dus la cel mai bun sfârșit toate întreprinderile de natura aceasta, ne este garanță, că noul fond, intitulat „*fondul cultural*”, nu va fi cel din urmă între fondurile arhidiecezei. Credincioșii sei îl vor înțelege și de data aceasta, și vor grăbi să-și facă toți datorința.

Iată unele din multele hotărâri ale sinodului arhidiecezan din anul acesta, cele mai însemnate, iar pe celelalte, între cari mai sunt încă și altele de mare însemnatate, le lăsăm să le aprecieze înșiși cetitorii, pentru că să vină și ei la convingerea noastră, că activitatea sinodului arhidiecezan din anul acesta a fost într-adevăr *rodnică* și binefăcătoare pentru biserică și instituțiunile ei.

**Solda oficerilor.** În curând se vor continua pertractările la Viena, în chestia convocării delegațiunilor și mai ales în chestia urcării soldei oficerilor din armata austro-ungară. Guvernul maghiar se învoiește să se facă urcarea, însă numai cu începere din 1 Ianuarie 1909, pe când ministrii comuni cer urcarea și pe anul acesta. Aici e punctul de neînțelegere deocamdată.

**Din parlament.** În dieta țării se discută asupra bugetului pe anul curent. Dintre deputații naționaliști români a vorbit în contra bugetului Dr. Teodor Mihail și Dr. Iuliu Maniu. În ședința de Luni a dietei a fost prezentată propunerea subscrisă de 158 deputați, în care, conform regulamentului modificat, se cere decretarea urgenței pentru desbaterea bugetului. Eri, Marți, s'a pus propunerea în discuție și a fost primită. Din partea opoziției nu a vorbit nimeni contra. Astăzi se votează propunerea de a se ține în fiecare zi, până la terminarea desbaterei bugetului, ședințe de câte opt ore, dela 10 dimineața până la 2 d. a. apoi dela 4 până la 8 sara.

## Iubileul Monarhului.

Despre cele întâmplări la Viena, în 7 Maiu, când toți regenții germani, sub conducerea Impăratului Wilhelm II, au felicitat pe Majestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, din prilejul iubileului de 60 de ani de domnie, s'au dat următoarele știri amănunțite:

Joi dimineața, la nouă și jumătate, au sosit, în stația Meidling de lângă Viena, împăratul Wilhelm, împărăteasa, principele August Wilhelm, principesa Victoria Luisa. Impăratul și Regele Francisc Iosif așteptă ați pe înalții oaspeți și s'au urcat în trenul lor, sosind la orele 10 în stația Penzing de lângă Schönbrunn. Aci așteptau toți arhiducii, arhiducesele, autoritățile, primarul Vienei, membrii ambasadei germane și multe alte persoane oficiale.

Întâi s'a dat jos din tren împăratul și Regele Francisc Iosif, apoi împăratul Wilhelm, care a dat mâna cu arhiducii și a sărutat pe arhiducesele Francisc-Ferdinand.

Primarul Vienei, Dr. Lueger, a salutat pe Impăratul în numele orașului. Apoi suveranii s'au dus în trăsură la castelul Schönbrunn, în mijlocul ovațiunilor entuziaste ale mulțimei.

Ajuns la castel, Impăratul Wilhelm, împreună cu ceilalți regenți germani, cari sosiseră mai înainte la Viena, prezentându-se la orele 11 în fața Monarhului nostru, a rostit următorul discurs:

„Grația providenței divine ne-a îngăduit a ne întruni astăzi în jurul augustei persoane a Majestății Voastre. Două generațiuni au văzut pe Majestatea Voastră sacrificând 60 de ani ai vieții voastre pentru binele și prosperitatea popoarelor sale și urmărind această sarcină cu zelul cel mai nobil și mai neobosit. Inima Majestății Voastre trebuie să fie plină de o justă mândrie și de cea mai mare satisfacțiune, atunci când din toate părțile supușii caută prin iubire și recunoștință să-și arate mulțămirea pentru soliditatea și părăntescă a iubirii lor suveran. Dar nu numai supușii aclamă cu bucurie pe Impăratul și Regele lor, ci chiar și dincolo de fruntăriile imperiului lumea se închină cu respect și admirație înaintea persoanei venerabile a Majestății Voastre.

Vedeți aci, Sire, trei generații de principii germani în jurul Vostru, și nu e unul din ei care să nu fi considerat pe Majestatea Voastră ca un model, înainte chiar de a fi fost chemat să exercite înalte funcțiuni la cari va fi chemat. Nouă tuturor Majestatea Voastră în munca sa de 60 ani a dat exemple sublim, care va edifica pe copiii și strănepoții celor mai tineri dintre noi. Și astfel am venit aci, ca prietini credincioși și aliați ai Majestății Voastre imperiale și regale apostolice, și împreună cu noi a venit Majestatea Sa, Impărăteasa și Regina, soția mea, ca să vă exprimăm sentimentele noastre de cordială prietenie și de iubire, cari ne animă față de Majestatea Voastră. Din fundul inimii oferim omagiile noastre nobilului suveran, aliatului credincios, puternicului garant al păcii, asupra căruia chemăm cele mai bogate binecuvântări ale cerului.”

Impăratul și Regele Francisc Iosif a răspuns la vorbirea aceasta următoarele: „Majestatea Voastră imperială și regală, precum și A. S. R. Principele regent al Bavariei, M. M. LL. regii Saxoniei și Württembergului, principii germani aci pre-

zenți și reprezentantul orașelor libere hanzeatice, au luat rezoluțiunea amabilă de a-mi prezenta personal urările lor cu ocaziunea îndeplinirii a 60 ani de domnie. Mă felicit de această mărturie a amicitiei voastre atât de prețioasă, care va fi socotită printre cele mai scumpe amintiri ale vieții mele, și vă rog să primiți expresiunea recunoștinței mele călduroase. Fie-mi permis a vedea în acest act de afecțiune cordială, care mă face atât de mulțumit, o manifestățiune solemnă a principiului monarhic, căruia Germania datorește mărirea și puterea ei. Și Austro-Ungaria își extrage puterile din același principiu și am găsit totdeauna în nealterată și credincioasă iubire a popoarelor de sub puterea mea, puterea de a îndeplini grelele sarcini ce-mi încumbă.

Faptul, că-mi este dat astăzi de a vedea întruniți în jurul meu un atât de mare număr de principii germani, este confirmarea cea mai puternică a alianței intime și de nesdrucinat, care există între noi de aproape 30 de ani. Ziua de astăzi îmi confirmă speranța, că această alianță, care nu urmărește de cât scopuri pacifice și care este secundată de eforturile de asemenea pacifice ale celorlalte puteri, își va îndeplini cu prisosință menirea, până în cel mai îndepărtat viitor.

Implor providența divină ca să ia în sfântă-i pază pe Majestatea Voastră și toți principii germani, precum și pe Majestatea Sa Impărăteasa, a cărei prezență aci m'a mișcat foarte mult și căreia țin să exprim cea mai adâncă a mea recunoștință.”

Un prânz a avut loc după amiază la Schönbrunn, la care au luat parte cei doi împărați, împărăteasa Germaniei, principii, arhiducii, arhiducesele, cu suitele lor.

La prânz Impăratul și Regele Francisc Iosif a ținut următorul toast:

„Vizita pe care mi-o fac astăzi aliații mei credincioși, Majestatea imperială și regale, Alteța sa regală principele regent, Majestatea lor regale principii serenissimi, precum și reprezentantul orașelor libere hanseatice, mi-au umplut sufletul de o mare bucurie. Vă doresc tuturor din inimă bun sosin în mijlocul nostru.

Prin vizita voastră ați voit să exprimați sentimente de adevărată amicitie cu ocaziunea împlinirii aniversării a 60 de ani de domnie, și această faptă îmi inspiră recunoștința cea mai călduroasă și mă întărește în convingerea, că legături atât de strânse ce există între noi sunt o adevărată trebuință a inimii pentru noi toți.

Având această convingere, să-mi fie permis a ridica paharul meu în sănătatea voastră și pentru amicitia și alianța noastră nezdruncinată. Trăiască oaspeții mei auguști și iluștri!”

Impăratul Wilhelm a răspuns prin următoarele cuvinte:

„În numele oaspeților Majestății Voastre imperiale și regale rog a-mi permite a exprima sentimentele noastre de recunoștință cea mai respectuoasă, mai cordială și mai sinceră pentru cuvintele grațioase, ce Majestatea Voastră ne-a adresat, și pentru frumoasa primire pe care Majestatea Voastră și orașul Viena ne-a făcut. Exprimăm spiritul de care surtem animați, rugând pe Dumnezeu a tot puternic să dea Majestății Voastre imperiale și regale și augustei Voastre case încă mulți ani bine-cuvântați, spre binele monarhiei, al popoarelor ce conduceți și spre binele



lumei. Rezumăm toate aceste gânduri strigând: Trăiască împăratul-rege Francisc Iosif, iubit de toți\*.

După prânz, 7000 cântăreți și muzicile militare ale garnizoanei din Viena au dat o serenadă în fața castelului din Schönbrunn. Monarhul și înalții oaspeți au apărut la fereastră, mulțumind. După aceea, cântăreții au defilat în fața suveranilor, făcând ovațiuni entuziaste.

\*

În aceeași zi, Maiestatea Sa a primit o telegramă de felicitare dela Regele Italiei, de următorul cuprins:

„În anul în care Majestatea Voastră celebrează a șazecea aniversare a glorioasei sale domnii, toți suveranii și șefii de stat unesc urările și felicitările lor la manifestațiunile de devotament ale popoarelor din monarhia austro-ungară. Inspirat de vechea și credincioasă prietenie ce profesz pentru Majestatea Voastră, iau din toată inima parte la acest felicit eveniment, asociindu-mă sentimentelor afectuoase ce le va exprima personal în această zi împăratul Germaniei, augustul nostru aliat și prietin\*.

Împăratul și Regele Francisc Iosif a răspuns pe cale telegrafică următoarele: „Sunt extrem de mișcat de atențiunea delicată a Majestății Voastre de a-mi exprima felicitări cu ocaziunea împlinirii a 60 de ani de domnie, în ziua în care împăratul Wilhelm, augustul nostru aliat și prietin, și principii germani se află întruniți în jurul meu. Mulțumind în mod cordial Majestății Voastre, mă felicit de această dovadă de alianță strânsă și de amicitia afectuoasă, care ne unește“.

Părechea imperială germană, principele Wilhelm și familia imperială au plecat Joi la ora 9.20 seara. Împăratul și Regele Francisc Iosif i-a înțovărașit până la gară. Suveranii și-au luat rămas bun în mod foarte cordial. Un public foarte numeros a aclamat pe suverani.

Regele Saxoniei a plecat apoi la 9 și jum. seara, iar ceilalți principii încă au plecat acasă în aceeași sară.

## Din actele sinodului.

### Raportul consistorului în chestia școalelor.

În chestia școalelor consistorul a prezentat sinodului arhiepiscopului următorul raport amănunțit:

#### Venerabil Sinod Arhiepiscopului!

În 1 Iulie 1907 intrând în viață noua lege școlară, articolul de lege XXVII. din 1907, contra căreia luase poziție și biserica noastră, pe când aceea era numai proiect, ținem de datorință a raporta venerabilului sinod, atât despre pașii întreprinși de biserică contra aceluia proiect, cât și despre măsurile luate pentru acurata observare a legii din partea școalelor noastre confesionale.

I.

Indată după publicarea în presă a proiectului de lege, la 16 Februarie 1907, s'a intrunit consistorul metropolitan și după o consultare de 2 zile a decis înaintarea memorandumului alăturat aici sub /- la înaltul guvern și distribuirea acestuia și între deputații dietali.

Cu înmânarea aceluia memorandum domnului ministru de culte și instrucțiune publică fiind însărcinat episcopatul, acesta la 22 Februarie vechiu 1907 s'a prezentat la numitul domn ministru și i-a predat memorandumul, distribuindu-l totodată și între deputații dietali.

La vorbirea adresată domnului ministru în scopul memorandumului amintit — acesta a scapat a capacitate episcopatul, că proiectul de lege n'ar fi atât de agravator, precum îl consideră biserica noastră, dar cu toate acestea, va studia memorandumul și va cerca a propune dietei modificările posibile.

În 25 Aprilie vechiu 1907 ajungând proiectul de lege la pertractare și în casa magnaților, s'au prezentat toți 3 arhierii și luând poziție au cerut respingerea aceleia, dar durere, fără doritul rezultat.

Văzând arhierii, că proiectul s'a votat de ambele corpuri legiuitoare, în conformitate cu conclusele sinoadelor noastre eparhiale, prin adresa din 22 Maiu 1907 nr. 105 au intervenit și la Preafinaltul Tron contra numitului proiect, de unde până în prezent nu a sosit nici un răspuns.

II.

Ajungând toate acestea la cunoștința veneratului consistor metropolitan, acesta

în ședința din 20 August 1907 a luat cu recunoștință act despre ținuta și energia dezvoltată din partea episcopatului întru apărarea autonomiei noastre bisericești, atacată prin amintitul proiect, iar după proiectul a devenit lege sancționată și a intrat în vigoare, consistorul metropolitan pentru susținerea și conservarea școalelor noastre confesionale a compus o „Instrucțiune“ care cuprinde în sine dispozițiile articolului de lege mai sus amintit și apoi dă unele îndrumări referitoare la conscrierea și regularea competențelor învățătoarești.

Pentruca preoții, învățătorii și membrii comitetelor parohiale, să cunoască pe deplin și în toate amănuntele dispozițiile legii, precum și intenția acesteia, dar mai ales să cunoască „Instrucțiunea“ ministerială, dată întru executarea legii, consistorul arhiepiscopului prin cercularul seu din 27 Septembrie 1907 nr. 10327 școl., pe lângă îndrumările necesare, a distribuit tuturor comunelor bisericești gratuit câte 2 exemplare din legea școlară și instrucțiunea ministerială, traduse în românește de referentul școlar, împreună cu instrucțiunea consistorului metropolitan.

Pentru a însuși mai mult pe protopresbiterii, ca organe executivă, cari vin în atingere imediată cu poporul și pentru a le da unele îndrumări mai speciale, cari nu pot fi mai pe larg comunicate prin cerculare, și în fine pentru a afla din gura lor starea sufletească și starea materială a poporului nostru credincios, toți protopresbiterii din arhiepiscopie au fost convocați în 2 grupuri pe zilele 13 și 22 Noembrie 1907 la consfătuire în reședința arhiepiscopicească.

În urma acestor consultări, consistorul arhiepiscopului a dispus tipărirea protocoalelor pentru fasonarea venitelor, și cu cercularul seu din 13 Decembrie 1907 nr. 12308 școl. le-a împărțit oficiilor protopresbiterale pe lângă sfaturile și îndrumările necesare, iar prin cercularul seu din 10 Ianuarie 1908 nr. 281 școl. a împărțit și formularul foi de emolumente, compusă cu toată precauțiunea conform §-lui 12 art. de lege XXVII. din 1907.

În casuri speciale consistorul a dispus emiterea dintre bărbaii cu trecere ca comisari pentru a le sta protopresbiterilor nostri întru ajutor și a însuși poporul la aducerea de jertfe pentru salvarea și asigurarea școalelor confesionale.

Din cauza scurtimei timpului și a împrejurărilor de comunicație, grele în timp de iarnă, lucrările inițiate pentru conscrierea venitelor și asigurarea salariilor învățătoarești din toată arhiepiscopie până în prezent numai în parte au putut fi terminate.

Comunele noastre bisericești, ca susținătoare de școale, le-am subîmpărțit în patru categorii:

1. Comunele bisericești, cari își susțin școala confesională, asigură competențele învățătoarești din propriile sale mijloace materiale.

2. Comune bisericești, în cari școala confesională trebuie susținută din mijloace proprii bisericești, fiindcă aceasta o reclamă interese mai înalte bisericești naționale.

3. Comune bisericești, cari își susțin școala confesională prin petiționare după ajutor de stat, care ajutor însă nu trece peste suma minimală de 200 cor. Și în fine

4. Comune bisericești, cari își susțin școala confesională prin reflectare la ajutor de stat, ce trece peste suma de 200 cor.

Împărțirea tuturor comunelor bisericești în una din categoriile de mai sus vom putea-o face numai după ce se va termina conscrierea venitelor și regularea salariilor și vom avea rapoarte detaliate cu privire la toate comunele bisericești. Lucrarea aceasta trebuie terminată înainte de 30 Iunie 1910.

După măsurile luate credem, că până la proxima sesiune sinodală vom putea prezenta un tablou fidel despre starea comunelor bisericești, ca susținătoare de școale.

După datele de până acum au asigurat salariul învățătoarească cele mai multe comune din protopresbiteratele: Sibiu, Sălaj, Mureș, Sebeș, Alba-Iulia, Orăștie, Bistrița, Reghin, Abrud, Câmpeni, Bran, Brașov, Cluj și Medias. Din protopresbiteratele: Dobra, Ilia, Târnava, Hunedoara, Geoagiu, Turda și Unguraș, nici o comună bisericească nu poate asigura competențele învățătoarești din mijloace proprii.

III.

Considerând, că prin §-ul 12 art. de lege XXVII. din 1907, susținătorilor de școale li-se dă voe, numai întru cât n'ar putea imediat, ca până la 30 Iunie 1910 să prestee învățătorilor numai competențele impuse prin articolul de lege XXVII. din 1893.

Considerând, că în alinea 8 §-ul 21 din instrucțiune, și mai apriat în punctul 7 §-ul 52 din instrucțiune, comisiile administrative se îndrumă, ca în cas de reclamă să constrângă acele comune bisericești, despre cari pe baza cercetării s'ar constata, că au de unde, la solvarea competențelor învățătoarești după noua lege școlară și înainte de 30 Iunie 1910.

Considerând starea sufletească a învățătorilor nostri confesionali, căreia repetit i-s'a dat expresiune prin presă și în adunările lor și care ar putea să determine pe învățătorii nostri la o ținută ostilă bisericii și școalei noastre confesionale.

Considerând, că unele comune bisericești au urci și lichidat competențele învățătoarești dela intrarea legii în vigoare, iar unele din 1 Ianuarie 1908, consistorul arhiepiscopului principal a decretat:

1. Comunele bisericești, despre cari pe baza protocoalelor de fasonare se va constata, că au acoperire bugetară suficientă: să fie îndatorate a presta competențele învățătoarești conform §-ilor 2 și 3 art. de lege XXVII. din 1907 și înainte de 30 Iunie 1910.

2. Comunelor bisericești, cari se vor declara pentru susținerea școalelor confesionale prin reflectare la ajutor de stat, și cari și deja la salariul de până acum au avut întregire de stat: li-s'a dat voe a petiționa după urcarea ajutorului avut, și înainte de 30 Iunie 1910.

3. Sinodul arhiepiscopului are a se pronunța cu privire la primirea ajutorului de stat pentru acele comune, cari vor să-și susțină școala confesională, reflectând la ajutorul statului pentru prima dată.

IV.

Din preocupările consistorului arhiepiscopului pentru salvarea școalelor confesionale, precum și din consfătuirile avute cu protopresbiterii a emanat dorința, ca în toate protopresbiteratele din arhiepiscopie să se susțină mai multe, dar cel puțin 2-3 școale confesionale independente.

Aceste școale să devină tot atâtea adăposturi pentru întărirea credinței noastre strămoșești, pentru cultivarea limbii și literaturii române, pentru conservarea și dezvoltarea tuturor atribuțiilor, cari constituiesc caracterul nostru etnic românesc. În aceste școale să se adăpostească și băieții doritori de carte românească a poporenilor nostri din comunele învecinate, doritori de învățătură românească. Focularele acestea de cultură ar fi să se susțină în centrele protopresbiteralelor. În partea anterioară a acestui raport am semnalat, că pe teritoriul arhiepiscopiei sunt cel puțin zece protopresbiterale, în cari nici o școală confesională nu se poate susține din mijloacele proprii. În centrele protopresbiterale de regulă sunt școale de alt caracter, cu deosebire însă școale de stat, prin urmare nici la dobândirea unui ajutor de stat pentru școala confesională nu ne putem gândi. Se impune deci datorința, ca aceste centre culturale să fie salvate și asigurate pe vreme înainte de ajutoare din centrul arhiepiscopiei. Școalele de pe valea romantică a Mureșului se închid cu duimul din partea organelor administrative, din motiv, că n'au edificii școlare, n'au salariul legal, n'au locuință pentru învățător, n'au grădina, n'au recuzite, n'au mobilier, cu un cuvânt, lipsește totul. Cu mici excepțiuni, toate școalele din comitatul Hunedoarei să prezintă în această stare desolată.

Comunele bisericești cer ajutor din centru, iar consistorul arhiepiscopului, mărșăluind la un budget sărăcăcios, e silit să privească cum rând pe rând se rupe câte o școală confesională de către biserică și să înstrăinează generațiile viitoare pentru totdeauna.

Din aceste motive facem apel la sinodul arhiepiscopului pentru a ne mări bugetul fondului școlar, a căuta căile și mijloacele pentru crearea de nouă resurse, cu destinațiunea: salvarea școalelor confesionale.

Sibiu, 20 Aprilie 1908.

Dr. George Proca  
secretar.

Ioan Melianu  
arhiepisc.

### Raportul comisiei școlare.

Cu privire la raportul acesta al consistorului, comisiunea școlară a prezentat sinodului următorul proiect de conclud:

Cu data 20 Aprilie a. c. Nr. 4472, Șc. raportează cons. arch. despre starea actuală a școalelor noastre populare confesionale. Momentele principale ale acestui raport sunt următoarele:

1. După ce noua lege școlară art. XXVII din 1907, s'a votat de ambele corpuri legislative din patrie: episcopatul bisericii noastre, în conformitate cu conclusele sinoadelor noastre eparhiale (Concl. sinod. archid. Nr. 73-1907), cu data 22 Mai 1907, Nr. 105, a intervenit și la Preafinaltul Tron, contra numitului proiect de

lege, de unde însă până în prezent nu a sosit nici un răspuns.

2. După ce noua lege școlară s'a sancționat și s'a introdus în vigoare dela 1 Iulie 1907, cons. mitr. în ședința din 20 August 1907 a luat act despre aceasta, cu recunoștință față de ținuta episcopatului nostru pentru apărarea autonomiei bisericii, iar pentru susținerea și conservarea școalelor noastre populare a compus o instrucțiune, care cuprinde în resumat dispozițiile numitului articol de lege și dă unele îndrumări pentru conscrierea și regularea competențelor inv.

În legătură cons. arch. a dispus a se traduce noua lege școlară și instrucțiunea ministerială și prin circulara sa din 27 Sept. 1907, Nr. 10327 Șc. le-a distribuit gratuit în câte 2 exemplare, împreună cu instrucțiunea cons. mitr. și cu îndrumările trebuincioase, tuturor comunelor bis. din arhiepiscopie.

Pentru îndrumări mai speciale în chestiune, protopresbiterii din arhiepiscopie au fost convocați în 2 grupe, în 13 și 22 Nov. 1907, la o consfătuire în reședința arhiepiscopicească.

3. Pe baza instrucțiunii cons. mitr. și a consultării cu protopresbiterii, a dispus cons. arch. să se tipărească protocoalele pentru fasonarea venitelor și le-a împărțit oficiilor protopresbiterale cu data 13 Dec. 1907, Nr. 12308, iar în 10 Ian. 1908, Nr. 218, a împărțit formularul foai de emolumente, conform § 12 din art. de lege XXVII din 1907.

Dar din cauza scurtimei timpului și a comunicației grele de iarnă, cons. nu a putut termina decât în parte lucrările inițiate pentru conscrierea venitelor și asigurarea salariilor inv. Crede însă, că până la sesiunea viitoare sinodală va putea prezenta un tablou fidel despre starea comunelor bis. ca susținătoare de școale.

După datele ce au intrat până acum, sunt 15 protopopiate în cari cele mai multe comune au asigurat salariul inv. Sunt apoi 7 protopopiate în cari comunele nu pot asigura salariul din mijloacele proprii. Iar din celelalte protopopiate n'au intrat încă datele trebuincioase.

4. Comunele bis., ca susținătoare de școale, cons. le-a împărțit în 4 categorii:

a) Comune cari susțin școala și asigură salariul din mijloace proprii.  
b) Comune în cari trebuie susținută școala din mijloace bis. din centru, pentru că o reclamă interese mai înalte bis.  
c) Comune cari susțin școala cu ajutor de stat, care însă nu trece peste suma minimală de 200 cor. și  
d) Comune cari susțin școala cu ajutor de stat ce trece peste 200 cor.

Conspectul acestor al comunelor se va înainta viitoarei sesiuni sinodale.

5. Cons. archid. având în vedere, că legea nouă școlară dă voie susținătorilor de școale (§. 12) ca să rămână pe lângă salariile normale în art. de lege XXVI-1903 până la 30 Iunie 1910, întrucât n'ar putea satisface imediat legii celei nouă; comunele bis. însă, despre cari se constată, că au mijloace, se pot constrânge a solvi salariile învățătoarești după noua lege și înainte de 30 Iunie 1910.

Având mai departe în vedere starea sufletească a învățătorilor nostri și trebuințele lor, cum și împrejurarea, că unele comune bis. au și urcat și lichidat salariile învățătoarești în sensul legii celei nouă, dela intrarea ei în vigoare, ori dela 1 Ian. a. c. — în urmare cons. a decretat principal următoarele:

a) Comunele bis. cari au acoperire bugetară suficientă, sunt îndatorate a solvi competențele inv. conform legii celei nouă și înainte de 30 Iunie 1910.

b) Comunelor bis. cari au avut și până acum întregire dela stat pentru susținerea școalei confesionale, li-se dă voe a petiționa pentru urcarea ajutorului avut și înainte de 30 Iunie 1910.

c) Sinodul arch. să se pronunțe cu privire la primirea ajutorului de stat din partea acelor comune, cari vor să-l ceară întâi dată pentru susținerea școalei confesionale.

6. Din consfătuirile avute cu protopresbiterii, cons. exprimă dorința de a se susține în toate protopresbiteratele mai multe, ori cel puțin 2-3 școale confesionale independente, pentru ocrotirea și întărirea credinței și a limbii noastre străbune.

7. Însfășișit raportează cons., că școalele de pe Valea-Mureșului se închid cu duimul de către organele administrative ale statului, fiindcă n'au edificii școlare, n'au salarii legale, n'au locuință pentru inv., n'au grădina, n'au recuzite de învățământ, n'au mobilier, cu un cuvânt, lipsește totul. Și în comitatul Hunedoarei, cel mai mare în părțile ardeleni, cu mici excepții, toate școalele noastre se prezintă în această stare dezolată. Observă totodată cons., că comunele cer ajutor din centru, dar măr-



ginit la un budget sărac, cons. e silit să privească com. rând pe rând se rupe câte o școală de biserică și se înstrăinează generațiile viitoare pentru totdeauna.

8. Din aceste motive cons. face apel la sinod să-i mărească budgetul fondului școlar și să caute căile și mijloacele trebuincioase pentru crearea de nouă resurse întru salvarea școalelor confesionale.

Pe baza acestui raport, comisiunea școlară prezintă următorul proiect de concluz:

Ad. 1. Se ia spre știre cu recunoștință executarea concluzului sinodal Nr. 73—1907, privitor la intervenirea episcopatului bisericii noastre și la Preaînaltul Tron.

Ad. 2. Se ia spre știre instrucțiunea consistorului mitropolitan, dimpreună cu dispozițiile făcute de consistorul arhidiecezan, pentru cunoașterea și executarea legii nouă școlare prin organele chemate ale bisericii noastre.

Ad. 3. Se iau spre știre dispozițiile cons. arh. cu privire la tipărirea protocolului pentru fisionarea venitelor și formularul pentru foaia de emolumente conform legii celei nouă, și se îndrumă a completă și a înainta negreșit sesiunii viitoare datele privitoare la conscrierea venitelor și asigurarea salarelor inv., adică tabloul general despre starea comunelor bis. ca susținătoare de școle.

Ad. 4. Se ia spre știre gruparea comunelor bis. în 4 categorii, eventual subimpărțirea comunelor din categoria a 4-a.

Ad. 5. Se ia spre știre decretarea principală a cons. arh. de a se solvi competențele inv. în senzul legii celei nouă și înainte de 30 Iunie 1910, prin comunele cari dispun de acoperirea bugetară suficientă. Deasemenea se ia spre știre dispoziția konz. în virtutea căreia comunele bis. cari au beneficiat și până acum de ajutorul statului, li s-a dat voie să ceară completarea ajutorului de stat.

Se încuviințează cererea ajutorului de stat și pentru acele comune, cari vor să-l ceară întâi dată pentru susținerea școalei confesionale. Inșă numai cu începere dela 1 Ianuarie 1909. Până la care termen cons. e îndrumat a stăruî prin organele sale cu tot dinadinsul pentru asigurarea competențelor inv. din mijloacele proprii.

Iar sinodului viitor să se înainteze negreșit conspectul clasificării comunelor bis. în cele patru categorii.

Ad. 6. Se acceptă ideea de a se înființa și susține din mijloace proprii bis. mai multe școle populare confesionale în locurile centrale din fiecare protopresbiterat.

Ad. 7. Despre starea școalelor de pe Valea Mureșului și din comitatul Hunedoarei sinodul arh. ia act. Cons. arh. se îndrumă a exmite comiseri în comunele din acele ținuturi în cari chestiunea școlară e mai periclitată, și să încerce tot posibilul pentru salvarea școalelor noastre confesionale.

Ad. 8. În scopul ajutorării școalelor noastre populare și pentru a preveni trebuințelor, ce din zi în zi sunt mai întințitoare, sinodul decide înființarea unui „Fond cultural” pentru întreaga arhidieceză.

Drept bază la înființarea acestui fond va servi averea rămasă dela fostele reuniuni inv. din arhidieceză, în suma de peste 12.000 coroane, dacă această avere nu are vre-o altă menire specială.

Ca izvoare de alimentare pentru acest fond vor servi:

1. Taxele de 1/2% din salare, cari taxe, începând cu 1 Ianuarie 1908, se impun dignitarilor și tuturor funcționarilor bisericii și școalei noastre.

2. Taxele de câte 5, 10, 20 și 30 cor., ce se vor încasa dela cărturarii noștri, împărțiți în 4 categorii.

3. Contribuțiile de câte 20 fileri dela fiecare familie din popor.

4. Contribuțiile de câte 1% din venitul curat al institutelor noastre financiare.

5. Daniile și alte eventuale contribuiri.

Cu încasarea acestor impozite, valabile pe timp de 5 ani, se însărcinează consistorul arhidiecezan.

Sibiu, 6 Maiu 1908.

D. Comșa  
prez.

D. V. Bologa  
ref.

Propunerile acestea ale comisiunei școlare, sinodul arhidiecezan le-a primit întocmai, cu excepția amănuntelor (izvoarele de alimentare) referitoare la înființarea „fondului cultural”, cu a căror stabilire și punere în executare a fost încredințat consistoriul arhidiecezan.

## NOUTĂȚI.

**Pentru catedrală.** Dna Maria Bohățiel de Glad din Cluj, donează pentru biserica catedrală din Sibiu, din incidentul cununiei fiului ei Leo Bohățiel cu Vera Lemény, întru sănătatea lor, suma de 100 cor.

**Sfântul Sinod** al bisericii autocefale din România e convocat în sesiune ordinară pe mâne Joi, 1 Maiu v. la București.

**O idee bună.** Cetim în ziarul „Progresul” din Oravița, că printre deputații sinodali din Caransebeș s'a lansat ideea centralizării institutelor teologice-pedagogice din metropoli gr.-ort. română, astfel, ca se fie o singură teologie în Sibiu, o singură pedagogie în Arad și o pedagogie de fete în Caransebeș. Ideea merită se fie discutată și pregătită pentru o eventuală punere în desbatere în mod oficios, din partea corporațiilor competente.

**Hymen.** Luni după amiază la oarele 6 s'a celebrat în catedrala din Sibiu căsătoria religioasă a domnului Leo Bohățielu, inginer la căile ferate ungare, cu dsoara Vera Lemény, fiica dlui avocat Liviu Lemény din Sibiu.

**Nemulțămiri.** O comună slovească s'a revoltat întreagă, din motivul, că la cererea preotului, capelanul, care ținea cu poporul, a fost permutat în altă comună. A mers la fața locului procurorul, cu câțiva gendarmi, dar nu a putut liniști poporul, și astfel a cerut asistență militară.

**Daruri.** Din Daia română ni se scrie, că preotul Eustatin Cibu de acolo, a dat 50 coroane pentru fondul ridicării unei noi biserici, și 30 coroane pentru ridicarea unui monument în cimitir, întru amintirea părinților sei. La fondul pentru noua biserică a dat apoi proprietarul Simeon Ispas 300 coroane, notarul comunal Vasile Vasile 200 coroane, fostul notar Hațegan 30 coroane și banca „Iulia” din Bălgrad 20 coroane.

**Chipul în ulei al mult regretatului Dr. Aurel Brote,** pregătit de pictorul Hoffrichter din Reichenau pentru locul „Reuniunii române agricole sibiene”, decorează de câteva zile vitrina librăriei noastre arhidiecezane. Chipul e cât se poate de succes.

**Avanzări și transferări în armată.** Cu prima zi a lunii curente au fost înaintați în armata comună, între alții și următorii Români: Nicolau Logosan, de maior în reg. 36 de art. campestră, Eugeniu Pap, căpitan auditor de I cl. de maior auditor, ca șef al judecătoriei de garnizoană în Comorn, Aurel Păcurar, în reg. 28 de inf. de cap. de I cl. Alexandru Hanzu cap. de II cl. lângă inspect. de art. de cetate de cap. I cl. Aureliu Anca de medic de stab. ca medic șef al diviziunii de inf. 35 din Cluj, Cornelius Bărdosy, căpitan auditor de cl. II de căpitan auditor de cl. I. șeful judecătoriei de garnizoană în Brașov, Ioan Moldovan medic sup. de medic de reg. cl. II. Iosif Serafin curat de cl. II. curat. ril. de cl. I. în Trebinye. De căpitani de cl. II la infanterie și vânători au fost înaintați locotenenții: Carol Indra la reg. 30, Iosif Fedescu, în batalionul 21 de vânători, Miron Sărbu. De locotenenți sublocotenenți: Iuliu Plebin profesor la școala școl. reală, Sabin Florea reg. 62 de inf. Alexandru Micu 64, Victor Domșa 71, Savu Iancea 5. Antoniu Burda la batalionul 8 de pioniri, Iuliu Vuia la reg. 52 de inf. Iosif Petrovan 66, Ștefan Popescu 71 și Virgiliu Voina 2, Nicolau Zernosean în reg. 31 de art. campestră, Emanuel Florea de locotenent contabil în reg. 64 de inf. Ioan Logosan la intendanta corpului 2 Simion Piso, aspirant la auditoratul din Sibiu de sublocotenent în rezervă. De accesist la artilerie Ioan Baltean la depoul din Mostar. Transferați sunt: Silviu de Herbay v. colonel din reg. 68 din Szolnok la reg. 33 de inf. în Arad, Iuliu Montani locot. dela reg. 97 la 84, Spiridon Bota dela batalionul 9 de pioniri la bat. 3, Gustav Humiția subloc. în reg. 43 la 82 de inf. Spiridon Moian locot. contabil dela reg. 46 la 25 de inf. George Funduc oficial de cl. I. de com. dela intendanta div. de trupe 36 la intendanta corpului 13, și Aug. Pop, oficial la depoul de art. din Bergstadt la Graz, ca șef de depou în S. Veit. La honvezi sunt înaintați: Anhid met. Sioldea de maior în Giula, Felix Pop cap. de cap. de I cl. în Eszek și Silviu Bordea de cap. de cl. II în Oradea mare.

**Advocat nou.** Domnul Dr. Simeon Chețianu anunță, că a deschis cancelarie advocațială în Agnita (Szentágota), în casele măsurului Willmann.

**Domnul N. Leonard,** tenorist român din Buourești a fost angajat pe patru ani la opera populară din Viena, în urma unui concurs. S'a fost prezentat la concurs 24 de tineri, dintre cari dl Leonard a plăcut mai bine juriului examinator.

**Episcopul Csernoch.** Instalarea episcopului romano-catolic Csernoch s'a făcut Duminecă cu mare solemnitate în Timișoara.

**Atentat.** Părintele George Ripidon, preot macedo-român în Caraferia, a fost atacat din partea unor Greci, lângă poarta bisericii, în ziua Sfântului mare mucenic Gheorghe, când mergea se oficieze. S'a descărcat mai multe focuri de puști și de revolver asupra sa. Grav rănit a fost dus în spitalul din Salonic.

**Proces de presă.** Domnul Sever Bocu, redactor la „Tribuna” din Arad, e chemat pe 19 Maiu la Oradea-mare, la pertractare finală, ca acusat într'un proces de presă intentat „Tribunei” pentru agitație.

**În amintirea lui Pavel Cotoșin.** Următorii prieteni ai mult regretatului Pavel Cotoșin, fost actuar metropolitan și membru folositor al multor așezăminte culturale ale noastre, dăruiesc întru eternizarea memoriei lui, anume fondului „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace,” precum urmează: Dr. Lucian Borcia, avocat 5 cor., N. N., P. T. și Iul. E., fiecare câte 1 cor., Ioan Rebegea, funcț. la „Albina” 2 cor., Silvestru Moldovan, redactorul „Foi Pop.”, 1 cor., Arseniu Bunea, secretar grănițar, 2 cor., Dr. Valeriu Ghibu, cand. de adv., 1 cor., Dr. Petru Șpan, profesor semin., 3 cor., și Timoteiu Popovici, profesor de muzică, 1 cor.

**Petrecere în Avrigh.** În seara de sf. George, ca de obicei și în anul acesta s'a aranjat o frumoasă petrecere în sala cea mare a „Hotelului comunal” din Avrigh. Program scurt, dar foarte potrivit. Domnișoara Cercadel a declamat frumoasa poezie a marelui nostru poet Goga „Noi”. A fost viu aplaudată. În „Ruga dela Chișetău” s'a distins mai cu seamă domnul notar Răduț și dsoara Kisch. De asemenea toată lauda merită și dl primar comunal Postea, care a satisfăcut pe deplin pretenșiunile publicului, destul de numeroși. Învățătorii Aleman și Comșa, cu cari se pet mândrii Avrigheni, și-au pus toate silințele pentru buna reușită a petrecerii. Preoțimea a fost bine reprezentată, după cum se și aștepta. S'a jucat numai jocuri românești. Doamnele și dsoarele, în frunte cu doamna notărească, s'a prezentat în port național. Și ce frumos le-a stat!

**Reuniunea sodalilor români din Sibiu** aranjază Sâmbătă la 3/16 Maiu 1908 în sala dela „Unicum” o convenire socială, împreună cu cântări și joc. O parte a evenimentului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăceilor meseriași”. Începutul la 8 oare seara. Prețul de intrare: de persoană cor. 1.20. Insignii de dans pentru domni 50 bani. Suprasolvirile se primesc cu mulțămite și se vor cuită pe cale publică. Programul e următorul: 1. „Cântecul pescarului”, cor mixt de D. G. Kiria. 2. a) „Pe cea colină verde”, cor bărbătesc de H. Bönicke. b) „Inzadar alerg pământul”, cor bărbătesc de G. Dima. 3. „Trecui valea”, cor mixt de I. Murășan. 4. „Reîntoarcearea victorioasă”, cor mixt de H. Bianchi. 5. O cântare solo. 6. „La o tină fată”, cor mixt de \*\*. 7. a) „Tot ți-am zis mândro”, cor bărbătesc de T. Popovici. b) „Ori mândro”, cor bărbătesc de A. Bena. 8. „Mândruță de demult”, cor mixt de G. Dima.

**E interesant** anunțul de noroc a lui S. Heckscher senr. Hamburg din numărul acesta al foi noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina ultimă a acestui ziar.

### Mulțămite publică.

La propunerea direcțiunei, onorabila adunare generală a institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu a binevoit a ne vota din cuota de binefacere un ajutor de cor. 200.

Pentru acest dar repetit și pentru valorosul sprigin, ce ni se dă la realizarea scopurilor mărețe și de interes obșteșc, ce

sunt rezervate reuniunei noastre agricole, exprimăm și pe această cale adânc simțită recunoștință a tuturor membrilor noștri.

Sibiu, 10 Maiu 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.”

Pant. Lucașa  
prez.

Vic. Tordășianu  
secretar.

## Cărți și reviste.

„Luceafărul” nr. 10 a apărut cu următorul sumar: Octav. Goga: Prăpastie (poezie). C. Sandu-Aldea: Dora Prigoreanu. Victor Eftimiu: Icar (poezie). A. Lapeanu-Melin: Dela noi. V. Demetrius: Sonet (poezie). G. Murnu: Expoziția anuală a „Tinerimii artistice”. Ecaterina Pitiș: În codru (poezie). Al. Ciura: Aduceri aminte. B. Lăutaru: Din trecutul muzicii noastre. I. D. Soricu: Sară (poezie). Caton Theodorian: Sângele Solovenilor. Mihail Lungianu: La răvășit. \*\*. Academia română. O. C. și A. Tăslăuanu: Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.). Dări de seamă: Două romane (M. Sadoveanu, Însemnările lui Nicol. Manea, C. Hodoș, Martirii). Teatru german (G. Hauptmann, H. Sudermann și E. von Wildenbruch). Cronică: Dela Brașov. Conferințele dlui Dr. Valer Brăncuș. Un martir al hărniciei. Dicționarul limbii române. Frumsețe cărții. Din Germania. Știri. Poșta redacției. Ilustrațiuni: N. Vermont, Cristos consolator, G. Murnu, Făt-frumos, Ip. Strâmbulescu, În așteptare, Fr. Storck, Portrete, Kimon Loghi, Princesă bisantină, N. Vermont, Pe iarbă, Șt. Luchian, Peisaj, Ip. Stâmbulescu, Țigăncușe, N. Gane, G. Petrașcu, În amurg (studiu). D. D. Mircea, Studiu de copil. C. Brăncuș, Bust. C. Artachino, Desen. Membrii noi ai Acad. Rom.: A. Băseanu. N. Gane și Duliu Zamfirescu.

## Din public.†)

### Mulțămite publică.

În 8 Martie n. a. c. învățătorii din Deda au aranjat o petrecere declamatorică-teatrală, împreună cu dans. Cu această ocaziune au binevoit a suprasolvi următorii preestimați domni: Iosif Popescu, dir. la banca Murășiana din Reghin, 10 coroane, Galaction Șagău, protopresbiter Murăș-Cuieșdiu, Dr. Ioan Harșia, avocat Reghin, câte 6 cor., László Lázár, hotelist Reghin, 5 cor., Ioan Fincu, notariu, Ioan Vodă, preot, ambii din Deda, Ilie Iuga, preot Arcaia, câte 3 cor., Iosif Popescu, preot Dumbrava, George Căzan, preot Filea, Petru Neagoș, medic, Péter Albert, funcț., ambii din Deda, Szederesi László, notariu Râpa, Ozaich T. Gyula, farmacist, Kiselstein Árpád, ambii din Deda, câte 2 cor., Ioan Biscovan, preot Luieri, Ioan Cofari, inv. în Ibănești, Fülöp Iános, vice-notariu Deda, Dr. Teodor Popescu, cand. de avocat, Sabin Popescu, Victor Mera, farmacist, Alexandru Muntean, stud. iur. toți din Reghin, Wiegner Mihály, Wiegner Mór, Dănilă Păscu I. Ion, Haiman Aronné, Păscan Ștefan a Marii, Morarean Ștefan, toți din Deda, Wlassa Mihail, Cuișed, câte 1 cor., Mateiu Radu, preot Cuișediu 80 fil., Mureșan Vasile, Luci Ioan, economi Deda, câte 50 fil., Harpa Leonte, Mircea Ion, Cuișediu, câte 50 fil., Augustin Moga, inv. Filea 40 fil., Székely Iános, funcționar Deda 30 fil., Pășcau Ion I. Ion, Deda 20 fileri, George Ceantea lui Filip, Gavril Ceantea I. Filip Deda, Păscan G. I. M. și Ghidiu Ionuț Deda, câte 10 fil.

Intratele cu această ocaziune au fost 196 cor. ear spesele 86 cor.

Subtragându-se spesele din intrate rezultă un venit curat de 110 cor. Din acest venit curat s'a cumpărat piese teatrale de 10 cor. ear restul de 100 coroane s'a dat în administrarea bisericii pentru a se înființa un fond din care cu timpul se vor solvi o parte din salarele învățătoarești.

Prea onorabilor suprasolvitori, precum și tuturor sprijinitorilor cauzei școlare, le aducem și pe această cale cele mai călduroase mulțămite.

Deda, la 9 Aprilie 1908.

Ioan Ghidiu,  
cassar.

Ioan Fincu,  
controlor.

### Poșta redacției.

Zlatna. S'a publicat în „Gazeta Trans.” E de prisos să o mai publicăm și noi. Ajunge, dacă o mulțămite publică apare într'un ziar.

Dlui G. Fl. P. în Brașov. Primit. Ii vom face loc cât mai curând.

\*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.



Nr. 250/1908 of. ppresb. [110] 1—3

**Licitațiune minuendă.**

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobat din partea Preaveneratului Consistor Arhidiecezan cu dto 5 Aprilie a. c. Nr. 3998 Epitr. prin aceasta să publică concurs de licitațiune publică minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei bisericei gr. or. din Făurești, protopresbiteratul Cetății de piatră.

Licitațiunea se va ține în ziua de **8/21 Maiu 1908 la 2 oare p. m.** în cancelaria oficiului parohial din Făurești.

Prețul de strigare e **21.000 coroane**, având comuna bisericească a da materialul brut: piatră, cărămida, lemnul, varul și năsipul precum și cărăușitul.

Licitanții au se depună înainte de începerea licitațiunei vadiu de 10%, acceptabile în numerariu sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel reflectant, în care va avea mai multă încredere. Întrinzătorul nu are drept a pretinde diurne și spese de călătorie.

Planul, preliminarul de spese și toate condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Făurești.

Făurești, din ședința comitetului parohial, ținută la 1 Maiu 1908 st. n.

**Alexandru Ciocașiu** par., prez. com. par. **Ioan Bărbos** not. com.

**Vasile Duma** protopresbiter.

Nr. 2571/1908 E. [113] 1—3

**Concurs.**

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1908/1909 să recere liferarea de 150 stâncini de lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, care să fie așezate parte în Seminarul, parte în curtea din strada Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistoriului arhidiecezan până la 15 Iunie n. a. c. Sibiu, 11 Maiu n. 1908.

**Consistoriul arhidiecezan.**

**Publicare de licitație.**

Pe baza înaltei autorizări consistoriale dto 15 Martie 1908 Nr. 2961 Epitr. comuna bisericească gr.-or. **Sebeșul-superior**, protopresbiteratul Avrig, va da în întreprindere pe calea licitațiunei minuende verbale lărgirea bisericeii sale la **11/24 Maiu a. c. la 2 oare p. m.** în localul edificiului școlar.

Prețul exclamării se statorește cu **13500 cor.** în care sumă e computat și materialul, având licitanții a depune vadiu de 10% dela acea sumă înainte de începerea licitațiunei în numerar sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Sebeșul-superior.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da în întreprindere celui mai acreditat licitant fără considerare la suma oferită.

Sebeșul-superior, 17 Aprilie 1908.

**Ioan Mateiu** paroh gr.-or. **Nicolae A. Zaharie** președinte.

Văzut:

**Ioan Căndea** protopop.

(114) 1—1

Nr. 282/908

[105] 3—3

**Concurs repetit.**

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de cl. II. **Holbav**, protopresbiteratul Branului, pe baza rezoluțiunei consistoriale de data 4 Martie a. c. Nr. 2450 Bis. 1908 să scrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Tel. Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitorilor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta cererile, instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sâmbătoare în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Zernești, în 12 Aprilie 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Branului în conțelegere cu comitetul parohial.

**Ioan Hamsca** protopop.

**Anunț de noroc!**

Invitare la participarea **Sanselor de câștig** garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care

**9 mil. 841,476 Mărci**

cu siguranță trebuie câștigate!

Câștigurile principale ale acestei loterii cu privilegiu sunt următoarele: Cel mai mare câștig este în cazul cel mai norocos de 600,000 M.

**1 Premiu la 300,000 Mărci.**

|     |   |         |   |
|-----|---|---------|---|
| 1   | „ | 200,000 | „ |
| 1   | „ | 60,000  | „ |
| 1   | „ | 50,000  | „ |
| 1   | „ | 45,000  | „ |
| 1   | „ | 40,000  | „ |
| 1   | „ | 35,000  | „ |
| 1   | „ | 30,000  | „ |
| 1   | „ | 30,000  | „ |
| 1   | „ | 30,000  | „ |
| 7   | „ | 20,000  | „ |
| 11  | „ | 15,000  | „ |
| 46  | „ | 10,000  | „ |
| 103 | „ | 5,000   | „ |
| 163 | „ | 3,000   | „ |
| 539 | „ | 2,000   | „ |
| 693 | „ | 1,000   | „ |
| 181 | „ | 300     | „ |
|     | „ | 200     | „ |

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa încât aproape jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Cel mai mare câștig de cl. I. este în cazul cel mai norocos de 50,000 m., se urcă în cl. II-a la 55,000 m., în cl. III-a la 60,000 m., în cl. IV-a la 65,000 m., în cl. V-a la 70,000 m., în cl. VI-a la 80,000 m., în cl. VII-a la 600,000 m.

Pentru cl. I. a cărei tragere se stabilește oficios, costă  
losul original întreg . . . Cor. 7.—  
losul original de jumătate „ 3.50  
losul originul de un sfert „ 1.75

Depunerile pentru clasele următoare, precum și conspectul exact al câștigurilor se pot vedea din planul de loterie oficios, provăzută cu emblema statului, care la cerere îl trimite gratis și franco.

Fiecare dintre participanți primește dela mine imediat după tragere lista oficioasă.

**Plătirea și trimiterea câștigurilor** se face din partea mea direct interesatului în cauză prompt și sub cea mai strictă discrețiune.

Comandă rog a se face prin mandat postal sau prin ramburs.

Adresați-Vă cu comanda la cauza tragerii apropiate, cel mult până la

**21 Maiu**

cu toată încrederea la (83) 4—5

**Samuel Heckscher senr.**

Bankgeschäft in Hamburg.

**Aviz!**

Să caută o

**econoamă**

pentru un preot dela oraș remas de tânăr văduv cu trei copii (cel mai mare de 10 ani și cel mai mic de 5 ani).

Indatoriri are de a conduce menajul casei și a să ocupa de creșterea copiilor.

Să nu fie trecut de 60 ani, dar nici sub 40 ani. — Persoanele culte sunt preferate. — Condițiuni avantajoase.

Ofertele să se adreseze la administrația acestui ziar. (109) 3—3

**Licitațiune.**

În scopul reparării bisericeii gr. ort. române din Săsciori, prin această se dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice minuende, care se va ține **Duminică în 25 Maiu (7 Iunie) a. c. la 10 oare a. m.** în sala școalei, lucrări de zidar în sumă de 996.40 cor., de măsur în sumă de 400— cor., construirea alor 3 chei a 70 fil. kilogramul.

Vadiu se recere 10%.

Informațiuni detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Săsciori, în 20 Aprilie 1908.

[108] 3—3

**Oficiul parohial.**

Nr. 116/1908 protop.

[106] 3—3

**Publicare de licitațiune.**

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan Nr. 881 Ep. din 26 Ianuar 1908 se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuendă zidirea bis. gr.-or. rom. din Crihalma (Királyhalma protopopiatul Cohalmului).

Licitațiunea se va ține în edificiul școalei confesionale în **11 Maiu a. c. st. v. la 3 oare după amiază.** Prețul strigării e de **26403 cor. 85 fileri.**

Licitanții au a depune înainte de începerea licitațiunei vadium de 5%, sau hârtii de valoare sau patru garanți răspunzători plătitori recunoscuți de comitetul parohial.

Comitetului parohial îi stă în drept a concedre cu lucrarea preoricare dintre minus-oferenți.

Planul, preliminarul de spese și toate condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Crihalma.

Crihalma în 25 Martie st. v. 1908.

Comitetul parohial:

**George Bucur** par. gr.-or.

**George Ghinde** not. bis.

Văzut:

**Titu V. Gheaja** protopresb.

**Cea mai renumită bere**

din

**fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.**  
în Köbánya (Steinbruch)

se recomandă cu înzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depozitul principal se află la

**M. Samuel Rubinstein,**

[76] 69—

Sibiu — Nagyszeben.

**Săpun de lapte de lilie****Steckenpferd.**

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 9—40

**Stofe veritabile de Brünn**

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai

1 Coupon 7 Coroane  
1 Coupon 10 Coroane  
1 Coupon 12 Coroane  
1 Coupon 15 Coroane  
1 Coupon 17 Coroane  
1 Coupon 18 Coroane  
1 Coupon 20 Coroane

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru tourişti, camgarn de mătăasă etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică depozitul fabricii de pânză, bine cunoscut ca real și solid

**Siegel-Imhof, Brünn**

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof în locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de eftine.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comandelor mici, din marfă de (48) 20—40 tot proaspătă.

**APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS**

Intrece orice apă la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, fără fier, îndeosebi impropătătoare apă de masă, bogată în acid carbonic.

Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Efect excelent la suferințe de rărunchi și beșică, catar cronic de rărunchi, peatră; precum și la îmbolnăvirile catarale ale escreșiunilor. — Prospece trimite la cerere administrația:

Direcțiunei băilor lui MUSCHONG în Buziasfürdő.

(286) 35—100

**Biblioteca religioasă a „Telegrafului Român”**

Sfinții:

1. Vasile cel mare . . . 20 fil.
2. Marele Mucenic George . . . 30 „
3. Apostolii Petru și Pavel . . . 30 „
4. Marele Mucenic Dimitrie și Sfinții Marii Împărați Constantin și Elena . . . 30 „

Ediție populară, alcătuită după „Viața Sfinților”, tipărită în București la 1835, de Simeon Popescu, protopresbiter. Sibiu 1906. Tiparul TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE, de unde se pot procura.